Aᵒ. 1836.

Nᵒ. 101.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag

den 23 Augustus.

FRANKFORT, den 20sten Augustus.

Berigten uit Bern, van den 13den dezer behelzen het volgende:

Onlangs werd, bij eene nota van den Franschen gezant, den hertog van *Montebello*, de uitlevering van zekeren *Conseil* of *Corelli* verlangd, die in het proces van *Fieschi* was betrokken geweest en oproerige beginselen aankleefde. Volgens den *Zwitserschen Beobachter*, is die *Conseil*, in den avond van den 10den, met eenen reisgezel, *Bertolla* genaamd, te Nidau in hechtenis genomen, en is uit de papieren en eigen bekentenissen van *Conseil*, die ditmaal met eene pas en 120 fr. van het Fransche gezantschap te Bern, als *Commis Voyageur*, onder den naam van *François Hermann*, gereisd heeft, niets minder gebleken, dan dat hij een Fransch spion is, die reeds voor de tweedemaal in die hoedanigheid Zwitserland met een bezoek vereerd heeft en vroeger verklikker in dienst van de politie is geweest. Onder zijne papieren bevonden zich: eene Italiaansche reispas, ten name van *Auguste Cheli Conseil*, van Ankona, verleend; eene Fransche pas van den prefekt van het Doubsdepartement, met den naam *Corelli*, gedagteekend van den 4den Augustus 1836; eene pas van Straatsburg met den naam van *Francois Hermann*; twee wissels; een adres van het ministerie van binnenlandsche zaken; eene naamlijst, zoo als hij zegt, van degenen, welke hij vroeger in Frankrijk moest waarnemen; een afschrift van eene dergelijke lijst, zoo als hij zegt, van degenen, welke hij in Zwitserland moest opzoeken en waarnemen. — De Courant van Bazel merkt daarop aan: « Ondersteld, dat alles, wat gemeld wordt, juist is en daarbij geene vergissing plaats heeft, kan men altijd nog denken, dat de gearresteerde een vlugteling is, die, sluwer dan zijne medepligtigen, zich passen op verschillende namen heeft weten te verschaffen en ook den Franschen gezant te misleiden.

— De jongste berigten uit Zwitserland zijn verder hoofdzakelijk de volgende:

Bazel 18 Augustus. Naar wij dezen morgen vernemen, is de door Frankrijk bevolene afsluiting van Bazellandschap in den afgeloopen nacht geheel opgeheven. De oorzaak waarom zulks, ondanks de gedane betaling van de schadevergoeding, niet vroeger geschiedde, is daarin gelegen, dat het berigt daarvan door het gezantschap eerst naar Parijs gezonden moest worden, om van daar de aanschrijving aan den prefekt tot intrekking van den bedoelden maatregel te bekomen.

Aargau. De op den 14den Augustus uitgeschrevene patriotische volksvergadering te Wohlenschwijl heeft eenen voorsmaak gegeven van hetgeen er worden kan in het Zwitsersch vaderland uit dit door woelgeesten bevorderde bijeenloopen van opgeruide menschen. Er waren ongeveer drie of vier honderd mannen vergaderd, die de openbare stem van Aargau zouden vertegenwoordigen. Na het houden van eenige redevoeringen, volgde een algemeen gevecht met vuisten en stokken. Daarna werd het weder eenigzins rustig en na verscheidene verdere nietsbeteekenende redevoeringen ging de volksvergadering omstreeks vier uur uiteen. Er werd een adres ter onderteekening rondgegeven. De nadere besluiten werden uitgesteld tot eene aanstaande Zwitsersche algemeene vergadering te Reijden, kanton Lucern, waar het gezamenlijke Zwitsersche volk zich zal moeten verklaren. Het is klaarblijkelijk, dat door dit bedrijf van volksmenners en opruijers de driften dagelijks meer gaande gemaakt, en de burgerkrijg steeds meer bevorderd wordt. Als de partijen te Wohlenschwijl meer tegen elkander opgewogen hadden, zou de strijd daar reeds algemeen en bloedig geweest zijn, en ieder onheil zou weder de kiem van nog grooter ongeluk geworden zijn.

— Volgens berigten, van de Italiaansche grenzen, blijft de cholera nog altijd in Lombardijen heerschen, ofschoon dezelve toch eenigzins aan het afnemen is. Deze ziekte werkt daar bijzonder nadeelig op handel en nijverheid. De meeste fabrikanten zien zich van hunne werklieden verstoken, vermits deze, uit vrees voor besmetting, niet in besloten ruimten bij elkander willen zijn. De zijdefabrieken inzonderheid lijden hierdoor, zoodat dan ook de prijs der zijde gerezen is.

Uit Munchen wordt gemeld, dat aldaar gedurig meer vreemdelingen aankomen, die de cholera ontvlugten.

— Te Weenen bevindt zich tegenwoodig een Italiaansche improvisator, *Bindocci* genaamd, die veel opgang maakt. Hij heeft reeds bij herhaling proeven van zijn talent in tegenwoordigheid van de Keizerlijke familie gegeven. Zijne gedichten zijn vol geest, en de moeijelijkste en meest verschillende onderwerpen maken hem niet verlegen.

— Te Munchen zijn tijdingen uit Athene tot den 6den Julij ontvangen. Er blijft bij voortduring rust en orde in Griekenland heerschen.

— De meeste Pruissische dagbladen behelzen een artikel, uit Konstantinopel gedagteekend, waarbij zeer tegen de landverhuizing naar Turkije en Griekenland gewaarschuwd wordt.

— Sedert 1831 zijn in Pruissen door de aldaar bestaande bijbelgenootschappen niet minder dan 98,034 bijbels en nieuwe testamenten onder de Pruissische troepen verdeeld.

— De Zweedsche dagbladen deelen thans het koninklijke besluit mede, waarbij tegen den 15den October aanstaande een buitengewone Noorweegsche Storthing bijeengeroepen wordt.

— Men zegt, dat ten aanzien van de Luxemburgsche zaak door de Duitsche bondsvergadering een besluit zou genomen zijn, waardoor de weg zou kunnen gebaand worden tot de afdoening van de nu reeds sedert zes jaren aanhangige Belgische zaak. Bij dat besluit zou namelijk de Duitsche bondsvergadering in den afstand van het Fransche gedeelte des groothertogdoms aan Belgie bewilligen; doch slechts in zoo verre, als de daarentegen door dezen staat gegevene schadevergoeding van grondgebied, met het groothertogdom vereenigd, een bestanddeel van het Duitsche verbond zal worden. Op deze voorwaarde zou ook Nassau zijne agnatische toestemming gegeven hebben.

LONDEN, den 17den Augustus.

In het huis der gemeenten is eergisteren avond lord *Palmerston*, ten gevolge van aan hem dienaangaande gerigte vragen, er rond voor uitgekomen, dat Zr Ms. zeetroepen, onder bevel van lord *J. Hay*, in de verschillen tusschen de Koningin en de constitutie gezinden in Spanje onzijdig zullen blijven, er nogtans bijvoegende, dat hij die verzekering niet kon geven ten opzigte van het korps des generaals *Evans*, als staande in soldij en onder bevel van het Spaansche gouvernement.

In dat zelfde huis gisteren avond de jongste revolutionaire bewegingen in Spanje wederom ter sprake gekomen zijnde, is door lord *Palmerston* het gedrag van wijlen Koning *Ferdinand* ten opzigte der constitutie van 1812 zeer gegispt, maar tevens verklaard, dat hij het laatste Koninklijke statuut beschouwde als eene toenadering tot eenen goeden regeringsvorm voor Spanje, en dat, indien al de meerderheid der Spaansche natie zich voor de constitutie van 1812 verklaarde, deze zonder het brengen van groote veranderingen in dezelve, niet bestaanbaar zou bevonden worden.

De derde lezing van M. *Rice's bill*, strekkende der wegneming van de burgerlijke onbevoegdheid der Joden, is eergisteren avond in het meergenoemde huis met 44 tegen 13 stemmen doorgegaan.

Aan het bureau van buitenlandsche zaken, aan hetwelk Zaturdag namiddag door Zr. Ms. gezamenlijke ministers een kabinetsraad gehouden is, hebben eergisteren de Fransche en Spaansche zaakgelastigden met den burggraaf *Palmerston* eene langdurige conferentie gehouden.

Zondag morgen heeft over deze hoofdstad en derzelver omstreken een allervreeselijkst donderstorm gewoed, welke van geduchte stortregens vergezeld was, die de lage velden en gedeelten dezer hoofdplaats onder water gezet hebben. Enkele personen zijn ook bij die gelegenheid door den bliksem gedood of ligter getroffen geworden.

PARIJS den 20sten Augustus.

Gisteren hebben de ministeriele bladen de volgende tijdingen uit Spanje medegedeeld:

De regering heeft de twee volgende berigten ontvangen, welke wij woordelijk overnemen:

Saint-Ildefonse, den 13, des morgens om 10 uur. De Koningin-Regentes is door eenen militairen opstand dezen nacht om twee uur gedwongen geworden, om de constitutie van 1812 aan te nemen: alles is hier op dezen oogenblik volmaakt rustig en de soldaten zijn naar hunne kazernen wedergekeerd.

Madrid, den 13, 's avonds om zes uur. De tijding van de gebeurtenissen te St. Ildefonse begint zich te Madrid te verspreiden. De openbare rust is nog niet verstoord. De raad van Ministers is vergaderd.

Heden heeft men geene nadere stellige tijdingen uit Madrid. Volgens geruchten, is de Koningin-Regentes door de garde, welke zich te St. Ildefonse bevond, (sterk, zoo men meent, ongeveer 500 man) en waarop zij meende beter dan op de linitroepen te kunnen rekenen, genoodzaakt geworden om de constitutie van 1812 aan te nemen.

— Sedert eenigen tijd is reeds bij herhaling door sommige dagbladen beweerd, dat in den raad van ministers verschil bestond over het al of niet raadzame eener gewapende tusschenkomst in Spanje: dat de heer *Thiers* met twee of drie andere ministers er voor was; doch dat de overige ministers en de Koning er tegen waren. Heden behelst het *Journal de Commerce* daaromtrent weder het volgende: « De Spaansche questie zou bijna de ontbinding van het kabinet te weeg gebragt hebben. De heer *Thiers* had zich sedert lang voor de tusschenkomst verklaard; maar eene hoogere stem was er tegen. Hij wilde nu de moeijelijkheid vermijden en op eene bedekte wijze tusschen beiden komen. Er werd voor het vreemden legioen geworven, en, in plaats van het gelijk gezegd was, op 5000 man te brengen, zou het nu op 10 of 12 duizend man grbragt worden. De heer *Thiers* dacht die krijgsmagt te verdeelen en onder bevel van eenen uit Afrika terugkeerenden generaal te plaatsen. Daar door ontstond argw[illegible]ak moest in den raad van ministers gebragt worden. Zij [illegible] daarop [illegible]dien raad nader overwogen. Drie ministers, namelij[illegible] de heeren [illegible]livet, Du-

perd en *Pelet* waren tegen de tusschenkomst; drie andere, namelijk de heeren *Thiers*, *Maison* en *Sauzet* waren er voor; de heer *Passy* was eenigzins besluiteloos, maar helde toch naar eene tusschenkomst over. Gisteren morgen zou men tot een besluit komen. De heer *Thiers* had verklaard, dat hij, als de tusschenkomst verworpen wierd, zijn ontslag zou nemen tevens met diegenen zijner ambtgenooten, die van zijn gevoelen waren. Doch gisteren, juist toen de raad zou vergaderen, werden de jongste tijdingen uit Madrid ontvangen; waarop terstond van alle plannen van tusschenkomst werd afgezien en order afgezonden, om de troepen, die Spanje zouden binnenrukken, in Frankrijk te houden."

Het ministeriele avondblad zegt nu van zijnen kant het volgende: « Verscheiden dagbladen spreken met meer of minder grond van het geen sedert eenige dagen in den raad van ministers wegens de gebeurtenissen in Spanje is voorgevallen. Nooit was er spraak om naar Spanje tegen de constitutie van 1812 of eenig deel van de liberale partij op te rukken. Dat is volstrekt ongegrond. De zaken werden op deze wijze beschouwd:

Eene der voornaamste oorzaken, waardoor de gemoederen in Spanje aan het gisten raakten, was de vrees, dat don *Carlos* mogt zegevieren. Als de opstand van Navarra was gedempt geworden, zouden de gemoederen minder in beweging zijn geraakt. Daar was de ware moeijelijkheid der Spaansche zaak in gelegen, en gewis was dit bezwaar niet zoo onoverkomelijk als vele lieden dachten, omdat het vreemden-legioen, hoezeer tot een klein getal manschappen ingekrompen, *Villa-Real* eene belangrijke nederlaag heeft toegebragt. Als de Spaansche armee werkzamer was geweest, zou alles van gedaante zijn veranderd; maar dat was ongelukkiger wijze het geval niet. De met Spanje geallieerde regeringen dachten juist aan hetzelve krachtdadige hulp toe te voegen, toen de zaken van dat land door nieuwe voorvallen wezenlijk in de war zijn geraakt. Zal men thans meer soldaten en meer geld vinden om de tegen-omwenteling weêrstand te bieden? Wij weten het niet, doch laat ons wachten om te beter te kunnen oordeelen. Frankrijk stelt nu geen minder belang in het lot der door haar erkende Koningin, welke in Spanje eene zoo groote en zoo edele zaak vertegenwoordigt.»

— De jongste Fransche dagbladen van de Spaansche grenzen melden, dat de Fransche troepen, die Spanje zouden binnenrukken, om zich bij het vreemden-legioen te voegen, tegenbevel hebben bekomen. Dit bevel is dus klaarblijkelijk gegeven voor dat de jongste tijdingen te Parijs bekend waren.

— De tijdingen van het oorlogstooneel in Spanje luiden sedert eenige dagen gunstiger voor de troepen van de Koningin. Terwijl don *Carlos* na de nederlaag, aan een aanzienlijk deel zijner krijgsmagt door het vreemden-legioen toegebragt, werkeloos blijft, is zijn legerhoofd *Gomez*, die eenen togt binnenslands had gewaagd, na van alle kanten vervolgd te zijn, eindelijk door *Espartero* in Asturie volkomen geslagen. Hij heeft slechts met weinige manschappen naar de gebergten kunnen ontkomen. — De generaal *Saarsfield* is nog niet bij het Spaansche leger aangekomen. *Cordova* voert middelerwijl het opperbevel nog, en heeft, door het oprukken van Carlistische benden tot ontzet van *Gomez* te beletten, tot de overwinning van *Espartero* medegewerkt.

— Te Saragossa hebben degenen die, na de uitroeping der constitutie van 1812, het bewind aanvaard hebben, eene buitengewone heffing van 5 millioen realen uitgeschreven. Eenige ingezetenen, die ze weigerden te betalen, zijn in den kerker geworpen.

— Van de Engelsche hulptroepen, in dienst van Spanje, komen gedurig berigten in, volgens welke velen die dienst verlaten, omdat zij niet behoorlijk betaald worden en gebrek lijden. De generaal *Evans*, die buitendien ongesteld is, kan dus thans met die troepen bijna niets uitvoeren.

AMSTERDAM, den 21sten Augustus.

Beurs van den 20sten Augustus.

Het gemis van alle gerustellende tijdingen uit Spanje heeft op nieuw weder verkoopers in Spaansche schuldbrieven uitgelokt, en dezelve ondergingen op nieuw eenen kleinen achteruitgang.

Fluctuatien der prijzen:

Spanje. Ardoins $30\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$, $29\frac{7}{8}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{5}{8}$ gebleven; groote stukken zijn à $29\frac{1}{8}$ gedaan; van Passive is iets à $9\frac{7}{8}$, later à $9\frac{5}{8}$ gedaan.

Holland. Eenige postjes $2\frac{1}{2}$ pCt. zijn à $55\frac{5}{8}$, $\frac{9}{16}$, $\frac{1}{2}$ gedaan en bleven $\frac{9}{16}$; 5 pCt. 103; kansbiljetten $23\frac{15}{16}$ en $\frac{7}{8}$; $4\frac{1}{2}$ pCt. sijndikaat $97\frac{3}{4}$; dito $3\frac{1}{2}$ pCt. $80\frac{3}{8}$ à $\frac{1}{2}$; oude aandeelen handelmaatschappij $182\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$.

Russische en Oostenrijksche schuldbrieven als gisteren.

Effecten-Societeit van 21 Augustus.

Men heeft heden de stellige tijding ontvangen, dat de Koningin van Spanje op den 13den dezer zich genoodzaakt gezien heeft, de constitutie van 1812 aan te nemen. Madrid was rustig. Dit is het eenigste berigt uit Spanje.

De handel in Spaansche effekten was zeer gering; eenige weinige postjes zijn echter tot iets verhoogde koersen gedaan.

Ardoins $30\frac{5}{8}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{7}{16}$.

Holland, $2\frac{1}{2}$ pCt. $55\frac{5}{8}$ à $\frac{9}{16}$; kansbiljetten $23\frac{15}{16}$ à 24.

Mengelwerk.

Rusland, Turkije en Engeland.

De benarde toestand, waarin de Porte gebragt is geworden door de jongste Engelsche vorderingen, is, volgens sommigen, de voorlooper van den ondergang van dat rijk, in dien zin, dat deszelfs onafhankelijkheid geheel en al te gronde gaan zal, en met de daad zal gebragt worden onder de heerschappij van *Rusland*. Die toestand, indien zij verwezenlijkt wierd, zoude de eerste stap zijn in het oosten tot de bevordering van beschaafdheid en verlichting; evenwel op eenen meer vreedzamen voet, dan *Frankrijk* ditzelfde beoogt ten zuiden in de kolonisatie der Afrikaansche kust. Indien dit ooit mogt gebeuren, dan zou *Engeland* de eerste hand gelegd hebben aan de verwezenlijking van een plan, dat, opgekomen in het brein van eenen Franschen dichter, tot beginsel van hoofddenkbeeld had de bevrediging der menschen onderling, de uitbreiding van het gezegend rijk van verlichte, wel begrepene, in de toepassing proefhoudende beschaving. Het is er evenwel verre af, dat het groote rijk, 't welk uit afgunst, wegens den bloei en de volkomenheid onzer nationale industrie, het rijk der *Nederlanden* hielp verbreken, en oproer en geweld bevoordeelde, om aan eigen volksvlijt een nieuw vertier te bezorgen, dien eersten stap zoude gedaan hebben, met zulke heilbelovende inzigten, maar er valt meer aan te gelooven, dat deze wijze van handelen oorsprong neemt uit eigenbaat, naijver en haat tegen *Rusland*, dat meer en meer ontzagchelijk wordt, en eene zucht tot beschaving van verstand en hart en eene prijzenswaardige begeerte naar vermeerdering, ook van stoffelijk maatschappelijk welzijn ontwikkelt, die in de gevolgen veel goeds doen verwachten. De ondervinding van vroegeren en lateren tijd heeft het bevestigd, dat die plannen, welke ontworpen worden om anderen te gronde te rigten, meestal eene nadeelige terugwerking hebben op de beramers en ten uitvoer brengers dier plannen zelve. Gemakkelijk is het te bevroeden, dat de handelingen van den Engelschen gezant omtrent CHURCHILL minder ten oogmerk hadden, om eenig geleden onregt te doen herstellen, dan wel, om vertooning van magt te maken, daardoor meerderen invloed magtig te worden, en dien invloed dan ten nadeele van *Rusland* aan te wenden; dat *Rusland*, wiens uitgestrekte magt en toenemende belangrijkheid op de behandeling en afdoening der Europesche staatszaken, en zelfs op de belangen van handel en fabrijkwezen, een doorn in het oog is, dien het zoo gaarne zou willen uitrukken. Even zoo en wel denkelijk met gelijke oogmerken, is *Engeland* te berde gekomen met oude geldvorderingen, waarvan de betaling gevorderd wordt in een oogenblik, dat aan *Rusland* door de Porte eene oorlogsschatting wordt aangezuiverd en afgedaan, die door grootmoedigheid aanmerkelijk was verminderd. Zou het hier niet te doen geweest zijn, om zich noodzakelijk te maken bij *Engeland*; dat land, 't welk gaarne geld voorschiet, als het eenig uitzigt op iets meer dan eene bloote rentebetaling verwachten mag, en van daar hulp en bijstand te ontvangen; die gaarne zou verstrekt worden, mits de inkrimping van den Russischen invloed daarvan het gevolg kon zijn. *Engeland* heeft waarschijnlijk hier buiten den waard gerekend: want de zucht om te believen, welke in de staatkunde der Porte doorstraalt, heeft wel de ijdele vertooning veroorzaakt eener verwijdering van eenen bekwamen minister; maar de wijze, hoe die wegzending is gebeurd en het opnemen in den geheimen raad des Sultans van eenen man, die *Rusland* zeer toegenegen is, toonen voldingend aan, dat de Engelsche gezant zich misrekend heeft; en dat hij koel is gebleven, ook nog, nadat de door hem schuldig geoordeelde minister op zijn verzoek afgezet was, laat te meer vrijheid voor de waarheid der beoordeeling over, dat hij niet had verwacht; hetgeen men zou kunnen heeten, dien *tour de bâton*. — De onbillijkheid der eischen, niet wat het onderwerp, de manier en den toon aangaat, waarop die eischen zijn gedaan, en de tijdsgelegenheid waarin, zullen stof genoeg tot voordeel der Russische staatkunde hebben opgeleverd; althans indien de Russische gezant daaruit geen voordeel wist te trekken, zou het elk een moeten vreemd voor komen. Zóó verblindt soms nationale haat en ingenomenheid met ingezogene vooroordeelen eenen staatsman als den Engelschen gezant, dat hij zijnen nationalen vijand, aan wien hij alles misgunt, wat hem of zijne natie zou kunnen benadeelen, zelfs in de hand werkt. *Rusland*, hetwelk zich zoo grootmoedig gedragen heeft, egens het Turksche rijk, zal zonder twijfel de Porte bijstaan in dezen nood, eerder dan dat *Engeland* goud zal gevraagd worden, om de schulden ten laste van *Tripoli* te betalen: en zoo de Sultan al besluiten kon, om goud te vragen aan eene natie, welke hem nooit opregt heeft bejegend, eerder dan bijstand of bemiddeling aan eenen beproefden vriend te verzoeken, dan nog zullen altijd de handelingen van *Engeland*, die, tot beweegreden, eigenbaat en afgunst hebben, nadeelig afsteken bij de grootmoedigheid en edelaardigheid der Russische staatkunde jegens de *Porte*, en althans (indien de wereldregeerder, die het groote gordijn nog voor de toekomst heeft geschoven en nog niet heeft opgeligt, ooit mogt toelaten, dat de ondergang van het rijk des Sultans strekken moest tot de bevordering van beschaving en verlichting, tot heil des menschdoms) zou in dien toestand de Porte gelukkiger zijn onder het toevoorzigt van eenen groothartigen staat, dan onder de kuiperijen eener altijd jegens allen jaloersche natie. Het overwigt, hetwelk *Rusland* heeft op de westelijk gelegene volken, is het noodzakelijk gevolg van deszelfs aanzijn, en van deszelfs intrede, door beschaving en volksvlijt, in het meer beschaafde Europesche werelddeel; en het is niet onmogelijk, dat het als zoo barbaarsch uitgekretene *Rusland*, de mededingster wordt van dat *Engeland*, hetwelk, zoo lang door gunstige ligging bevoordeeld, de eerste natie is geweest, wier ontzag inboezemende magt, geldmiddelen en handel geene andere naast zich wilde dulden. En, wanneer éénmaal de nu in *Europa* heerschende tuimelgeest de volken niet meer zal beroeren, en maatschappelijke, ware verstandige vrijheidsliefde dien geest van beroering zal hebben vervangen; dan zal misschien nog dat *Rusland*, door verlichte wetten en eene wijze, naar der volken behoefte ingerigte, staatsregeling, de fakkel der Europesche beschaafdheid, en de *Porte* het toevlugtsoord worden, waar, bij vrede, welvaart en handel, de vrijheid en godsdienstige verdraagzaamheid hare meest besochte [illegible] dienaren en vereerders vinden.

Bewaarscholen.

De nog veel te wenschen overlatende toestand, waarin de lagere volksklasse verkeert, opzigtens het onderwijs in godsdienst; het geringe deel, hetwelk deze heeft aan de zedeschool, en de langzame tred, welke aan het onderwijs van godsdienstige en zedekundige begrippen eigen is, maken, dat het een onderwerp van eenen zeer moeijelijken aard is, om de uitwerkselen van het kwaad, dat noodzakelijk te voorschijn komt, daar, waar die beginselen ontbreken, behoorlijk tegen te gaan en voor het vervolg te hoeden. Het is eene waarheid, die door velen wordt erkend en die onze beroemde landgenoot KEMPER op eene zegevierende wijze later betoogd heeft, dat de beste wetten niet in staat zijn, om te voorzien in de behoeften der menschelijke zamenleving; dat er nog zoo veel meer gevorderd wordt van een lid der maatschappij, dan bloot de wetten te eerbiedigen en tegen deze niet te handelen; dat hetgeen de philosophen *officia imperfecta*

(onvolkomen pligten) noemden, meestal en alleen geboden wordt door zedekunde en godsdienst; en dat geene wet daartoe verpligten konde. Die denkwijze belet evenwel niet, dat ernstige en strenge wetten, zelfs, wanneer zij behoorlijk kunnen ten uitvoer gelegd worden, noodig zijn, om de treurige uitwerkselen van de ontstentenis dier zoogenaamde *officia imperfecta* voor te komen, te bedwingen of te bestraffen; en in zoo verre valt er geen bezwaar om nevens het soms ontoereikende der strafwetten, derzelver doelmatigheid en gepastheid te erkennen. Een voorbeeld van den tegenwoordigen tijd lichte het een en ander toe. B. v.:

Als men, met deze denkbeelden toegerust, een' blik werpt op den tegenwoordigen toestand van het Fransche volk, met hetwelk wij toch van wege deszelfs nabuurschap zoo veel te maken hebben, dan springt het wel in het oog, dat de zoogenaamde September-wetten niet hebben kunnen verhinderen, dat ALIBAUD een schot losbrandde op het hoofd van den Franschen staat, en dat sedert dit tijdperk zoo veel andere plannen van geweld zijn bekend geraakt; maar het resultaat zal ook wezen, dat, indien niettegenstaande de wet, dergelijke feitelijkheden plaats grijpen, zonder de wet, die strafbare bedrijven in verdubbelde mate zich zouden vertoond hebben; maar hieruit volgt dan nog, dat het kwaad zit in den bedorven aard onzer naburen; dat gebrek aan beginselen en zuivere begrippen van godsdienst en zedekunde de oorzaak is van het kwaad, dat verholpen moet worden.

Onlangs viel ons oog op een vertoog, dat het eenvoudig onderwijs niet voldoende was, om de zedelijke hervorming der natie te verkrijgen; dat, al kwam het gezag der wet het onderwijs te hulp, er nog zoo veel te wenschen overbleef; en men oordeelde, dat niets, moetende verzuimd worden, om de opvoeding eenen gewenschten uitslag te verzekeren, de zorg voor het moreel zelfs der jongste kinderen geenszins mogt verwaarloosd worden. Er zijn in *Frankrijk*, even als zulke, sedert den opstand van *België*, aldaar, en ook nu in het oude *Nederland* gevonden worden, Bewaarscholen voor de teedere jeugd, waarvan de strekking en het doel, zoo wel als de wijze van inrigting bijna overal op gelijke wijze gevonden wordt, zoodat het overbodig is, daaromtrent in eenige uitlegging te komen.

De opmerking is intusschen niet te verwaarloozen, dat die hulpbehoevende en teedere jeugd staat onder matressen of vrouwelijke opzigters, die zich meer voordoen als zoodanige, dan wel als plaatsbekleedsters der ouders, vooral der moeders, en het mag wel de aandacht trekken, of, bij nader onderzoek, die jeugd niet meer winnen zoude bij eene meer moederlijke verpleging. Die bewaarscholen staan bovendien, althans in *Frankrijk*, onder het opzigt van aanzienlijke vrouwen, die als curatricen over de bewaarscholen gesteld zijn; maar mogelijk zou het te wenschen zijn, dat niet alleen derzelver toevoorzigt de bewaarscholen zelve betrof, maar meer over de kinderen wierde uitgestrekt. Wanneer die vrouwen hare zorg lieten gaan, om ook te waken voor de inplanting der grondwaarheden van alle godsdienst en zedekunde; zoo wel als nu die zorg wordt uitgestrekt over de afwering van ligchamelijke rampen; dan zou zulks voordeelig kunnen terugwerken op de huisgezinnen zelve, wier kinderen, gedurende den dagelijkschen arbeid, in die bewaarscholen worden opgenomen; en het zou mogelijk veel invloed kunnen hebben op de tevredenheid en eendragt der ouders, bij het bespeuren van de heilzame gevolgen, welke eene liefdevolle verpleging der kinderen op deze te weeg brengt. Uit te weiden over het voordeel, [illegible] hier uit trekken kan, zou geheel en al overbodig zijn.

Maar voor het vaderland zij deze bedenking niet geheel verloren en worde niet ligtvaardig voorbij gezien. In ons vaderland, in ettelijke voorname steden althans, vindt men met hoogen lof gewag gemaakt van eene instelling, die om het weldadige en de uitgebreidheid van den werkkring, de aandachtige oplettendheid verdient van degenen, die belang stellen in 's lands welvaart: de vereenigingen van aanzienlijke vrouwen, onder den naam van DORCAS of TABITHA, worden hier bedoeld. Indien men te rade worden kon, om aan deze vereenigingen, die zoo liefderijk voorzien in de stoffelijke behoeften der verarmden, op te dragen het toezigt over de verpleging der kinderen in de bewaarscholen; indien deze zich de geringe moeite wilden getroosten, om van tijd tot tijd en op onbepaalde uren en tijdperken deze kweekhoven der jeugd te bezoeken, en oplettend waar te nemen de wijze, hoe die bewaring en verpleging der kinderen plaats heeft, dan zoude daaruit, behalve de gelukkige terugwerking op de huisgezinnen, wier kinderen opgenomen worden, nog dit heerlijk doel bereikt worden, dat het vertrouwen der ouders op het deugdelijke, onder alle opzigten, van eene dergelijke verzorging in hooge mate zou toenemen; dat de matressen of opzigsters dubbel zouden aangemoedigd worden, om de kinderen liefderijk te bejegenen, en meer lust betoonen, om die kinderen geschikt te maken voor de verdere ontwikkeling en beschaving van hart en geest; en eindelijk, dat de kinderen de [illegible] vruchten zouden plukken, van eene moederlijke verzorging en moederlijk toevoorzigt. Het is buiten kijf, dat het oppertoezigt zou moeten verblijven aan de stedelijke schoolopzieners of wel aan dien van het district.

Nog een woord over de prachtwerken van den Heer Beijerinck.

Onder dezen titel vonden wij een stukje geplaatst in de vaderlandsche letteroefeningen voor Augustus 1836, No. X. Met belangstelling zagen wij hetzelve in, daar wij reeds veel en verschillend over de uitgaven der afbeeldingen van de Rijnstreken, het H. Land, enz. hadden gehoord en gelezen.

Een streelend genoegen was het ons, hier de betuiging op den voorgrond te zien gesteld, dat de letteroefenaar in de beoordeeling der werken van den heer BEIJERINCK was te werk gegaan « met de hand op het hart, met vrijmoedigheid, zon« der aanzien des persoons, zonder onbescheidenheid, *in het belang van den va« derlandschen kunst- en letter-roem!*"

Vaderlanders in ons hart, zoo bieden wij welvaardig de hand van vriendschap aan elk, die, naar zijn vermogen, *het vaderland* ten dienste staat.

Gevoelig voor het edele, goede en schoone, wenschen wij *dit* vooral in ons vaderland te mogen aanschouwen, en wij brengen onze dankbare hulde aan elk die de beoefening van hetzelve poogt te bevorderen.

Bij de regtmatige klagt van zoo vele andere mannen, voegen wij dan ook de onze, dat men in ons vaderland maar al te groot op heeft met de vruchten van wetenschap, kunst en smaak, op vreemden bodem gekweekt, terwijl men veelal met onverschillige oogen aanziet het goede, dat op onzen grond ontkiemt, en bijna nooit eene hulpvaardige hand wil uitsteken, om het onkruid uit te trekken, dat hetzelve ongetwijfeld moet doen verstikken.

Ook deze gedachte, die zoo hinderlijk is voor elken opregten vaderlander, schijnt den letteroefenaar te hebben bezield, toen hij de beoordeeling der gemelde werken van den heer BEIJERINCK ter nederschreef. Wij laten echter de betuiging geheel voor zijne rekening, dat hij dit gedaan heeft « zonder aanzien des persoons, zonder onbescheidenheid, en alléén — *in het belang van den vaderland« schen kunst- en letter-roem.*" — Dit laatste vooral kost ons moeite om te gelooven. Immers heeft de letteroefenaar nog onlangs hetzelfde euvel, waarover de heer BEIJERINCK thans door hem als strafbaar is veroordeeld, gebillijkt en goedgekeurd, door de aanprijzing der *Bijbelsche tafereelen in houtsneê-platen*, bij W. J. THIEME, te *Zutphen*, uitgegeven. En hoedanig zijn deze platen? Zeker, zou men hier verwachten, zulke, die vervaardigd zijn door *Nederlandsche* kunstenaars. Doch, neen! ook hier wordt men in zijne verwachting bedrogen: het zijn *geene* Nederlandsche, maar *Engelsche* houtsneê-platen.

Men noeme dit geen noodzakelijk kwaad, en schrijve dit niet toe aan het heerschend gebrek aan hout-graveurs in ons vaderland. Weinig mogen zij in getal zijn; wij houden ons, op goede gronden, overtuigd, dat hunne kunstrijke hand veel meer leveren kan, dan van haar wordt gevorderd; hetzij ons vergund, hier slechts den naam van CRANENDONCQ te mogen noemen.

Wil nu de letteroefenaar zich zelven gelijk blijven, zonder aanzien des persoons handelen, alléén in het belang van den vaderlandschen kunst- en letterroem, dan had hij *dit* werk niet moeten aanbevelen of voorstaan, maar ook van hetzelve rondnit behooren te zeggen, hetgeen hij zich over BEIJERINCK's werken veroorlooft: « 1°. Het is ten eenemale overtollig. 2°. Het is nadeelig voor de vader« derlandsche kunst. 3°. Het is alleen voordeelig voor den uitgever. 4°. Het is de « ondersteuning onwaardig van allen, die het met den *Nederlandschen* kunst- en « letter-roem wel meenen."

In dit uw doen, heer Letteroefenaar!
. . . . *heeft het u dus gemist.*"

Wij wenschen, dat gij er ook vromelijk zult kunnen bijzeggen:

't Was uit onnoozelheid, en zonder erg of list." —

Getrouwd:

H. PENNINK,
Notaris in het kanton 's Heerenberg,
en
J. W. A. T. KLEIN.

ZUTPHEN
den 19den Agustus,
1836.

Op den HUIZE SEVENAAR, beviel heden van een ZOON Vrouwe *J. E. J. VAN NISPEN*, Geboren HOEVELL.

ZEVENAAR, den 16den Augustus 1836.

Mijne geliefde Echtgenoote, *A. C. E. VERSCHOOR*, beviel heden voorspoedig van eene welgeschapene DOCHTER.

ARNHEM,
den 19den Augustus
1836.

N. W. BUDDINGH.

Den 14den Augustus 1836, is, op den Huize VREDESTEIN, na eene langdurige ongesteldheid, overleden de Hoog Wel Geboren Heer *FRANS GIJSBERT BARON VAN BRAKELL*, *Lid der Ridderschap van Gelderland*, in den ouderdom van 64 Jaren en ruim 5 maanden.

---

b. De BOUWPLAATS, *LOBBERIK*, in pacht bij *B. GARRETSEN.*
c. De BOUWPLAATS, de *PESS*, in pacht bij *W. RABELINK.*
d. DRIE KATERSTEDEN, de *Roode Pas*, *de Geer* en *de Hoenderkamp;* in pacht bij *B. BODD, P. DERKSEN* en *JAN HEUVELINK.*
e. Een aantal parceelen BOSCHGROND, met opgaand EIKEN-, AKKERMAAL- en ander SLAGHOUT; voorts eenige VLOGLANDEN.

Bevattende te zamen eene grootte van 111 Bunders.

3o. De BOUWPLAATS, de *DROS APELDOORN*, gelegen onder *Beek* en *Kilder*, groot ruim 30 Bunders; in pacht bij *R. HENDRIKS.*

4o. De BOUWPLAATS, *BODDESTEDE* onder *Beek*, groot 13 Bunders; in pacht bij *G. HEINST.*

5o. Het GOED, den *BEEKSCHEN HOF*, onder *Beek*, verpacht in onderscheidene parcelen, te zamen groot 16 Bunders.

6o. De WEIDE, het *ETSCHAAR* ook wel *GROOT-* of *PYLS-ETSCHAAR* genaamd, gelegen onder *Lengel*, groot 4 Bunders, 46 Roeden en 30 Ellen; in pacht geweest bij *A. MESSINK.*

7o. De WEIDE, *DAVENHORST*, aldaar; groot 1 Bunders, 76 Roeden en 70 Ellen.

8o. De WEIDE, *SPITSWEIDEKE*, aldaar, groot 1 Bunder, 25 Roeden en 30 Ellen; beide in pacht bij *W. HIELTJES.*

9o. De WEIDE, het *KLEINE HERVELD*, onder *Zeddam*, bij *Doetinchem*, groot 2 Bunders, 60 Roeden en 10 Ellen.

10o. Een perceel BOUW- en WEIDELAND en BOOMGAARD, groot 5 Bunders, onder *Azewijn*, gemeente *Netterden;* in pacht bij *FRANS HETTELEN.*

11o. De BOUWPLAATS, de *OLDENHOF* onder *Didam*, groot ruim 20 Bunders; in pacht bij *JAN HOEBINK.*

Alles bij biljetten breeder omschreven.

Informatien te bekomen ten kantore van den Notaris Mr. *W. C. KETJEN*, te *Doesborg.*

---

† † † De Notaris *JOH. DE BERGH*, residerende te *'s Hertogenbosch*, hoofdplaats der Provincie *Noord-Braband*, heeft, op den 16den Augustus 1836, voor zijne principalen, in het openbaar, provisioneel verkocht:

De HEERLIJKHEID *OIJEN*, gelegen aan de River de *Maas*, in de Provincie *Noord-Braband* bestaande in het OUD-ADELLIJK KASTEEL en bijgehoorende GEBOUWEN op het Bassecour, met KOETSHUIS, STALLING, SCHUREN, MOESTUIN, LAAN en CINGELS, om voornoemd Kasteel gelegen, mitsgaders al deszelfs Regalien van Geregt, Dijkstoel, jaarlijksche schadeloosstelling voor de Secretarie, Jagt, Visscherij, Tol-, Pont- en Voetveer over *de Maas*, en verdere REGTEN en GEREGTIGHEDEN, als waarvan gemelde Heerlijkheid nog jouisseert, benevens TIENDEN, CIJNSEN, TIJNSEN, RECOGNITIEN en ERFPACHTEN, met ongeveer 150 Bunders allerbest UITERWAARDSCH HOOILAND en ruim 60 Bunders Binnendijks WEI- en BOUWLAND.

Alle welke goederen bij gedrukte bekendmakings-biljetten, alomme verzonden, in 47 koopen zijn omschreven, en welke koopen met de slagen of hoogen gezamenlijk hebben opgebragt *f* 219,220.

Terwijl de Massa dier koopen opgebragt heeft *f* 230,000.

De finale verkooping zal geschieden te *'s Hertogenbosch*, in het *Stads-Koffijhuis*, staande aan de Pensmarkt, bewoond bij *WILLEM REGGERS*, op Dingsdags den 13den September 1836, des namiddags ten 2 ure.

Intusschen nadere informatien te bekomen op het kasteel *van Oijen* voornoemd, alwaar ook aanwijzing zal worden gedaan, ten Kantore van den Heere Notaris *RANT* aldaar en ten Kantore van voornoemden Notaris *DE BERGH* te *'s Hertogenbosch*, ter welke laatstgemelde plaatse de verhoogingen, zoo wel op de Massa als op de perceelen, kunnen worden gedaan, en alwaar een uittreksel uit de kadastrale plans, voor zoo veel de voorschrevene goederen aangaat, te bezigtigen is.

---

† † † De Notaris *JOHANNES KOLFSCHOTEN*, te *Arnhem*, zal, ten verzoeke van Mevrouw de Douairière *CARLI DI CARLO*, ten huize van den Heer Baron *VAN HUGENPOTH* in de Koningstraat, wijk F. No. 66 aldaar, op Donderdag den 1sten September dezes jaars en volgende dagen, van 's voordemiddags 9 tot 's namiddags 4 uur, *Erfhuiswijze*, verkoopen:

Eenen netten en zindelijken INBOEDEL, bestaande in Mahonie-houten en andere TAFELS, LEDIKANTEN, STOELEN, KEUKEN-GEREEDSCHAP, KOPER en TIN, *fraaije* SPIEGELS, PENANT- en andere KASTEN, Smirnasche en andere TAPIJTEN, eene STAANDE KLOK; eenige RIJTUIGEN, en hetgeen verder te voorschijn zal worden gebragt. — De Goederen zullen twee dagen te voren, van 10 tot 4 uren, ter plaatse voorschreven, te zien zijn.

VERKOOPING,

Ter Rolle van de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te *Arnhem*, van een HUIS en ERVE, *de Platluis* of *Oude Mool* genaamd, met daarbij gelegenen HOF, LAND en BOOMGEWAS, staande en gelegen in het arrondissement *Arnhem*, Gemeente *Harderwijk*, Oost *JACOB VAN LEEUWEN*, Zuid en West een binnenweg, Noord de straat, groot naar het Kadaster Sectie D, No. 194, negen Roeden, tachtig Ellen, in-gebruik bij den geexecuteerden.

Dit ongereed is in beslag genomen bij proces-verbaal van den te *Harderwijk* residerenden Deurwaarder *PETER BRONSVELD*, op den 23sten Julij 1836, opgemaakt ten verzoeke van *JAN ARENDS*, Rentenier, wonende te *Harderwijk*, tot procureur hebbende Mr. *VISSCHER BOURICIUS*, te *Arnhem*, in de Koningstraat, F. No. 33, woonachtig, en ten laste *B. HENDRIKSEN* [illegible], Houtzager, wonende te *Harderwijk*, en is geregistreerd te *Harderwijk* denzelfden dag, ten Kantore van Hypotheken te *Arnhem* overgeschreven den zes-en-twintigsten Julij 1836, vol. 4, no. 3, en ter Griffie van de Regtbank van het Arrondissement *Arnhem*, den eersten Augustus 1836, nadat kopijen van hetzelve waren gelaten aan mijn Heer den Burgemeester van *Harderwijk* en mijn Heer den Griffier van het Vredegeregt van het Kanton *Harderwijk*, ten dage der in beslag-neming.

De eerste lezing der Memorie van Lasten zal ter gezegder Rolle plaats hebben den vijfden October 1836, des morgens om tien uur.

in fidem,
VISSCHER BOURICIUS,
Procureur.

---

† † § Men vraagt TE KOOP een voor watersnood veilig klein BUITENGOED of vrij gelegen middelmatig HEERENHUIS en TUIN, aan of bij een der groote wegen der Provincie *Gelderland* of omliggende streeken. Zich, met opgave van uitgestrektheid, localiteit en prijs, onder letter *AZ*, te adresseren aan den Boekdrukker *C. A. THIEME*, te *Arnhem*. *Brieven Franco.*

---

† § † De ondergeteekende berigt hiermede, het EXPEDITIE EN COMMISSIEKANTOOR te hebben verplaatst, uit de Bakkerstraat naar de groote Markt, ten huize van den Heer G. VAN BERKUM.

Arnhem den 19den Augustus 1836.

M. [illegible]MANN.

---

† † § Op aanstaanden Woensdag, den 24sten dezer, ter gelegenheid van den VERJAARDAG VAN Z. M. DEN KONING, zal, ten huize van den Kastelein *E. LOHMAN*, worden gehouden BAL. De entree zal nader worden bekend gemaakt. Het binnenkomen aan de Poort zal vrij zijn.

---

† † † Op Maandag, den 22sten Augustus en volgende namiddagen, precies ten 4 ure, VERKOOPING VAN BOEKEN EN SCHILDERIJEN van O. en N. Meesters, ten huize van den Boekhandelaar *W. J. KRUIJT*, te *Arnhem.*

*** Bij *L. E. BOSCH*, te *Utrecht*, is van de pers gekomen:

I. G. B. BOSCH, Predikant en Schoolopziener te *Curaçao*, Reizen in *West-Indië* en door een gedeelte van *Zuid-* en *Noord-Amerika;* 2de deel. Met gegraveerden titel en vignet gr. 8vo. *f* 3,60.

II. VOLLMER'S Reizen en Lotgevallen in onderscheidene gewesten der aarde, met platen. Vrij vertaald door J. OLIVIER, Jz. gr. 8vo. . . . . *f* 3,60.

III. D. BUDDINGH, verhandeling over de Noordsche Godenleer, met titelvignet. gr. 8vo. . . . . *f* 1,00

IV. H. M. A. J. VAN ASCH VAN WIJCK, Staatsraad, Burgemeester der Stad *Utrecht*, over de Instellingen van Hooger onderwijs in *Utrecht* vóór de oprigting der Hoogeschool in den jare 1636. gr. 8vo. met Platen. . . . . *f* 1,80.

*** Bij den Boekhandelaar en Boekdrukker J. C. VAN KESTEREN, te *Amsterdam*, zijn op heden van de pers gekomen, en alom verzonden, de volgende nieuwe werken, bijzonder geschikt voor Leesgezelschappen:

J. KRABBENDAM Rz., Leonore van [illegible], of de Blinde [illegible] val, eene oorspronkel. [illegible] nieuwe uitgave met gegr. titel en vignet. *f* 2 : [illegible]

H. C. DRESSELHUIS, [illegible] en Bertha, Historisch-Romantisch Tafereel uit het leven van KAREL [illegible] gegrav. titel en vignet. *f* 2 : 40.

A. VON TROMLITZ, Karel, de [illegible] en de St. Bartholomeusnacht, met gegr. titel en vignet. *f* 3 : 00.

A. LEWALD en K. GUTZKOW, Badverhalen, met titel en vignet. *f* 2 : 75.

G. BOK, Frederik Linde, een Tafereel van menschelijke Lotgevallen, met gegr. titel en vignet. *f* 2 : 40.

J. E. SCHUT, Aleid van Poelgeest, Historisch-Romantisch Tafereel, met gegr. titel en vignet. *f* 2 : 40.

KATHARINA HOWARD, Koningin van Engeland, of de twee schijndooden, Romantisch tooneelspel door C. ALEX. VAN RAY. *f* 0 : 80.

Tevens is bij dien uitgever en voorts bij alle voorname Boekhandelaren *gratis* te bekomen, een berigt van Inteekening op het alléén bij Inteekening uit te geven werk, getiteld: Zonderlinge en merkwaardige levensloop van GASPARD MONT-DE-PAIX, door hem zelven bij zijn leven, naar waarheid beschreven.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.